

A Közgazdasági Politechnikum lapja

Polygráf

XXVIII. évfolyam 4. szám - 2019. január 30.

EMLÉKEZTETŐ

AZ ISKOLATANÁCS 2019. JANUÁR 15-I ÜLÉSÉRŐL

Jelen voltak:

Osztályok	Diákok	Szülők
Bermuda	Lakits Hanna, Szániel Marcell	Bartal Andrea, Királyhegyi Zsuzsa
Nápol(y)i	–	Koncz Andrea, Weichinger Nóra
AnAnÁsz	Bardócz László, Bilicz Benedek	–
Anonym	Illés Bálint	Konczné Bogdán Szilvia
Főn-X	Cséplő Kelen	Kárpáti Adrienn
pacman	Regász Aliz, Tóth Zsigmond	Madarászné Róna Eszter
ReZsó	Hideg Mihály	Huszár Anikó Márta
ALBAtrOsz	–	–
chill	Gáspár Gréta	Keller Barbara
RobInHood	–	Gonda Judit
Dimenzió	–	Nyárádiné Radics Györgyi
káró	Madarász-Róna Gergely Viktor	Heves Andrea
STORNO	Józsa Boldizsár, Máté Anna	Kiss Bea, Szekeres Júlia
MárkA	–	Kiss Erika
Maszk	–	Sztrókay Hajnalka
MIQN?!	Borbély Tünde, Osváth Dominik	Séra Noémi
Guru	–	Mályi Gábor
MáGia	Rozs Barbara	Mayer Ildikó
Zserbó	–	Kabdebó Ferenc
Tanerők	Diósi Alojzia, Erdei Erika, Gáti Emese, Kováts Lívია, Matejka István	
Vendégek	Szabó Attila, Szántó Anita	

Levezető elnökök: Kiss Bea (ST) és Konczné Bogdán Szilvia (AY)

Napirendi pontok:

1. Fotózás
2. A tanulói elégedettségmérés eredményének összefoglalója – Diósi Alojzia
3. Az Ökoiskola címmel járó tudnivalókról, vállalásokról, feladatokról és lehetőségekről szóló tájékoztató – Szántó Anita
4. Bizottságok beszámolója
5. Az idei Egészségnap tervezése, célkitűzése, fő témája, programjavaslatok.

És ami történt:

1. Csoncsi további fotókat készített az IT-tagokról, amelyek felkerülnek majd a honlapra.

2. A február 7-én esedékes intézményi ellenőrzésre ki kellett töltenünk a diákokkal az Oktatási Hivatal által a tanulói elégedettség mérésére összeállított kérdőívet. 407 tanuló töltötte ki az 500 fős diákságból, vagyis több, mint 80%. Ennek néhány fontos kitételét az iskola évzáró ünnepségén a diákok már megismerték. Most az IT képviselőinek Diósi Alojzia részletesen bemutatta a kérdőív eredményét, amelyhez kivetítettük az előzetesen is elküldött dokumentációt.

A szülők kérték, hogy küldjük el minden szülőnek az összesítést.

3. Szántó Anita tájékoztatott bennünket az Ökoiskola címmel járó teendőkről, amelyek az elkövetkező három évben várnak ránk. Pl. a büfé kínálatának fenntarthatósági szempontú átalakítása; környezettudatos rovat/blog indítása az iskolaújságban, valamint témahét vagy témanapok szervezése.

Anita elmondta, hogy Ökoiskola munkacsoport alakult, és várjuk diákok jelentkezését a Zöld-körbe. Gyűjtjük az ötleteket, mint pl. madárbarát udvar, iskolai komposztáló, almacsutka gyűjtő az ebédlőbe, környezetvédelem, kortárs kommunikációs kampányok, flashmobok satöbbi. Várjuk szülők jelentkezését, akik üzem-, gazdaság- vagy tanulatogatót szerveznek, esetleg előadást vállalnak öko-témában.

Szülői javaslat a motiválásra: az ökolábnyom nyomon követése.

4. A Fal projekt jól halad, az ötletbizottság neve Brainstorming lett. FB csoportban és Drive-on megosztott táblázatban gyűjtik a javaslatokat.

5. Az Egészségnap időpontja 2018. április 17. Ez a tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap. Három óra lesz megtartva, jó lenne ezeken tantárgyspecifikus foglalkozás az Egészségnapkal kapcsolatban. A 4-6. órákban az Iskolatanács szervez programot. A korábbi egészségnapra tapasztalatokról beszélgettünk: sikere volt a bioételeknek, az osztályszintű főzésnek. Jó, hogy voltak tematikus ajánlatok és díjak. A receptgyűjtés is remek ötlet volt, kár, hogy kevés recept vált végül közkinccsé.

A mentális és lelki egészség mint kiemelt témák mellett legyenek sportprogramok, kreatív játékok is. Többen javasolták a csapatversenyt, állomásos feladatokat. Kérdés, hogy sok csapatot hogyan kezelünk?

Február 12-ig az IT-tagok osztályidőn mérjék fel az igényeket, gyűjtsék össze a javaslatokat az Egészségnap programjáról és szervezéséről. A javaslatokat az IT program-táblázatába töltsék fel.

Az Egészségnap koordinálására ad hoc bizottság alakult, melynek tagjai: Gáspár Gréta, Gáti Emese, Illés Bálint, Kalyó Ildikó, Kárpáti Adrienn, Kiss Erika, Madarászné Róna Eszter, Rozs Barbara.

Az uzsonnáról ezúttal is az idei egyik DVP-s csapat gondoskodott. Köszönet érte.

A következő találkozó ideje: 2019. február 12.

Levezető elnökök: Gáti Emese és Matejka István.

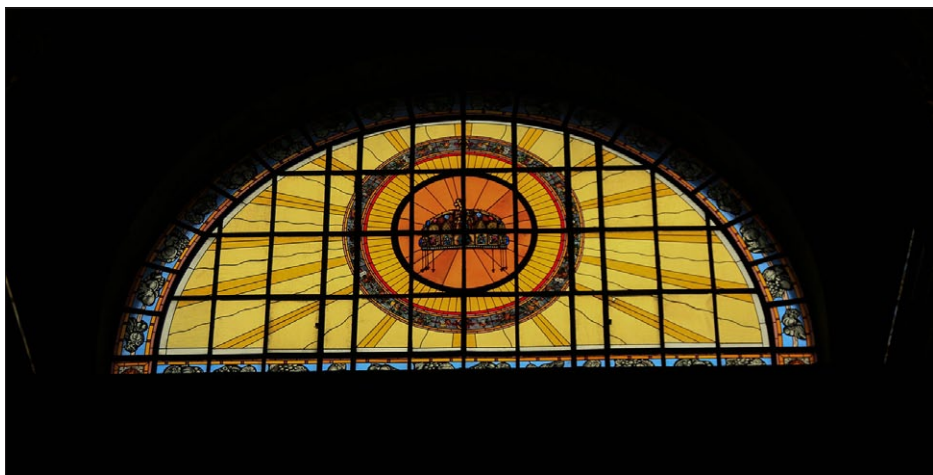
A jegyzőkönyvvel együtt néhány fontos információ:

Minden tag feladata, hogy a találkozó után valamilyen formában tájékoztassa az őt küldő csoportot az IT-n elhangzottakról. Ennek formája lehet körlevél (szülők esetében ez látszik egyszerűnek), diákoknál emellett az osztályidőn való beszámolás lehetősége. Ehhez nagyon jól használható a mindenkori jegyzőkönyv, de szerencsés kiemelni az osztályt inkább érintő részeket, személyes hangvétellel felkelteni az érdeklődést.

2019. január 21.

Gáti Emese és Kováts Livia

BS-6.4. SÉTÁK, IMÁK, TEMPLOMOK

Hideg, kissé szeles szombaton volt a januári séta. Apró, ámde igen lelkes csapatunkkal a Bazilika előtt találkoztunk. Remek választás! A turisták vagy aludtak még, vagy csak fáztak, de azt tapasztaltuk, hogy alig voltak a Szent István téren.

Valamikor ez a tér egy kis magaslat volt a város szélén, ahová Lipótváros katolikus közössége egy kis templomot építtetett. Ez a kis „sziget” mentette meg a nagy pesti árvíz ide menekülőit. A jeges ár elsodorta a környék szinte minden épületét, de a domb menedékként szolgált. A lipótvárosiak meg is hálálták ezt. Adományaikból kezdhették megépíteni a Szent Lipót bazilikát. Az épület már majdnem elkészült a 19. század közepére, mikor konstrukciós hiba és az alapanyagok silánysága miatt a kupola beomlott. (Már akkor sem volt – sok esetben – előtérben a minőségbiztosítás.) Pedig a terveket a kor egyik legkiválóbb építész, Hild József prezentálta. Egy másik kiválóság tervei alapján épült fel a most is ismert épület. Ybl Miklós neoreneszánsz stílusa sok más épületen is otthagya a nyomát.

A név is megváltozott. Szent Lipót helyett államalapítónk lett a névadó. Ő is itthagya a kezét.

Bementünk az épületbe és azt éreztük, hogy apró lelkek vagyunk ebben a hatalmas házban. (Nyilván ez is volt a célja építőnek és építtetőnek egyaránt.) Szobrok, képek, gyertyák, színek, illatok varázsolják el a híveket az itt töltött idő alatt.

Bronzkaputól, apostoloktól búcsúzva indultunk az „Insula lutherana” irányába. (No nem valami római negyedbe, hanem a Deák térre, az evangélikus templomhoz.) Iskolák, hivatalok, intézmények, lakások... – mind-mind evangélikus. Az épület hatalmas megrendíthetetlen tömbként emelkedik a tér sarkában. Kapuja zárva, így nem tudtuk megnézni a magyarországi evangélikus közösségek legnagyobb templomának belsejét. Pedig valaha hírességek is megfordultak itt. Kossuth Lajos (nemcsak a mi apánkként, hanem a saját gyermekei apjaként itt kereszteltette meg két fiát). Thököly Imre hamvainak hazahozatalakor itt tartottak emlékmisét a fejedelem tiszteletére.

Különös épület ez. Sem tornya, sem harangja nincs. Pedig a vallás nem tiltja a zene, a harang hallgatását. A kapu fölött üvegablakban látható a harangjáték csengettyűsora. Sajnos nem hallottuk, nem szólt. (Pedig – állítólag délben megszólal. Dél volt.)

Írány a zsinagóga! Milyen izgalmas ez a Pest! Külön városnegyedek jöttek létre vallási felekezetek szerint. A zsinagóga és kör-

nyéke a valamikori – középkori – Pest városfalain kívül helyezkedett el. Zsidóknak tilos volt a város falain belül lakniuk, kereskedniük és ipart űzniük. Megteremtették a saját városrészüket. Mi a közösségek összetartó ereje? A mindennapi élet, az év ritmusa, a hagyományok, szokások, a vallási tradíciók, a nyelv és még sok egyéb apróság. Igazi közösség formálódott itt az évszázadok során. Város volt a városban, mikor Pest körbenötte a külvárosi „gettót”.

Egy apró kerékpáros, cilinderes emberke figyel a Kiskörút forgalmát, a siető vagy éppen sétálgató-nézelődő embereket. Gerillaszobor a város közepén. Cuki.

A zsinagóga a világon a második, Európában az első. Gyönyörű épülete a mesés Keletet hozza ide a Dohány utcába. Homlokzata fölött bibliai mondat hirdeti a Világ Urának jelenlétét: „Építsetek nekem szentélyt, hogy köztük lakozzam”. Szombaton azonban zárva. Viszont kívülről is látható, milyen hatalmas

az épület, milyen erős közösség volt itt a második világháborúig. Aztán a vészidőszak ezt a világot elemeire bomlasztotta. Közösségét elpusztította, menekülésre készítette. Lassan éled újra a hitközség.

Utolsó állomásunkra, a Kálvin térre villamossal indultunk. (Hogy lehet az, hogy Európa közepén, a főváros közepén még mindig magas lépcsőjű, rázkódós, kényelmetlen, agyonzsúfolt, hideg villamosok próbálják a tömeget közlekedtetni?)

Ha a Deák tér és környéke Insula lutherana volt, akkor a Kálvin tér környéke lehetne Insula kalviniana. (Nem így hívják, de lehetne.)

A tér az egykori Kecskeméti kapu mellett épült. Környékén református közösségek telepedtek le. A kaput a város terjeszkedésekor lebontották és egy nagy pályázatot írtak ki (a 19. század végén) a tér rendezésére, amely a református közösség lelki kiszolgálását is segíti.

Rengeteg nagyívű terv, elképzelés született. Templom, közösségi terek, iskolák, hivatalok, „bevásárló-központok” sokasodtak a tervasztalokon.

„A tervek kivitelezését talán meg is kezdték volna – a templom melletti iskolaépületet 1914-ben le is bontották, de az első világháború, illetve a trianoni békeszerződés közbeszólt: a munkákat végül sosem kezdték meg, a félretett pénz jó részéből pedig az új határokon belülre menekülő magyarokat segítették.

Amennyiben a Reichl-féle tömb mégis megépült volna, és a világháború pusztítása sem söpri el az azt körbevevő épületeket, a Kálvin tér ma Budapest egyik legszebb tere lehetne. Kár érte.”

Sic transit gloria mundi. Ma egy közepesen csúnya teret látunk a déli oldalon a református templom egytornyos-buzogányos csúcsával, míg északon üvegpaloták zárják el a tekintetet a Nemzeti Múzeum irányába.

Továbbra is fúj a szél és nagyon hideg volt. Templomokkal, élményekkel, „áhitattal” telve ment haza mindenki.

Legközelebb (februárban) a zsidónegyedben folytatjuk.

Erdei Erika

Az Anonym osztály történelemórán a római életmóddal kapcsolatos feladatot kapott. Írni kellett egy korhű levelet részben kötött témában: egy előkelő római család hölgytagja fogalmazza az irományt, amelyben említést tesz az öltözékről, a mindennapokról, az étkezésről és a kapcsolatokról.

Tamás Hanna egy ilyen előkelő fiatal lány nevében írt érzelmekkel teli történetet.

Drága Antonius!

Ezt a levelet valószínűleg soha nem fogod megkapni, de én reménykedem.

Mióta elmentél, minden nap imádkozom az istenekhez, hogy épségben hozzanak vissza hozzám. Az imádság az egyetlen örömöm ebben az életnek nem nevezhető létben, melyet nélkülöd kell töltenem. Atyám a következő nundinae [vásár] alkalmával hozzá fog adni a gaz rabszolgakereskedő Siberiashoz. Én már nem tehetek ellene semmit, de szívem lángja örökké érted lobog.

Ma reggel viszont olyat tettem, melyért majd egész életemben fizethetek. Pirkadatkor szokás szerint Oktávia (rabszolga társalkodónóm) ébresztett ropogósra sült friss kenyérral és fűszeres mártással.

Miután átadta nekem a tálcat, odalépett az ablakhoz és eltolta a reteszt. Kissé rozsdás lehetett, mivel nagyobb erőt kellett kifejtenie, mint tavaly ilyenkor.

– Oktávia – szoltam –, apám még a birtokon tartózkodik?

A lány kissé félve emelte rám a tekintetét, de egy kis hallgatás után mégis megszólalt:

– Kisasszony, hát nem tudja? – kérdezte. Édesapja még az este elutazott a fővárosba, hogy megtervezze a menyegzőt. Siberias úr viszont a földszinten várja kegyedet.

Kedvetlenül tettem, de muszáj volt elkészülnöm. Felsegítették rám a tunikámat, majd erőt vettem magamon és elindultam lefelé a lépcsőn, hogy találkozam a jegyesemmel.

Mikor leértem, a hideg kőpadlóra léptem, amibe kissé beleborzongtam, mivel otthon mindig mezítláb vagyok. Siberias ott feküdt az egyik heverőn oldalra fordulva, már-már kejeesen.

– ... reggelt – morogta le nem véve a tekintetét arról a kis díszes kötetről, amelyet a

kezében tartott.

– Jó reggelt – mondtam igyekezve, hogy hanglejtésem hasonlóan közönyös legyen az övéhez.

Még kérdeztem tőle pár dolgot az esküvővel kapcsolatban, és ő ugyanazzal a félszeg modorral válaszolt, mint addig, ami kissé kezdett idegesíteni. Miért kell ezt tennem? Miért kell egy olyan emberrel beszélgetnem, akit megvetek? Miért szabják meg nekem, hogyan éljek?

Miután elengedtem, felrohantam az emeletre, egyenesen apám dolgozószobájába. Az asztalon megtaláltam a sakk-készletet, ami a félhomályban nagy szó.

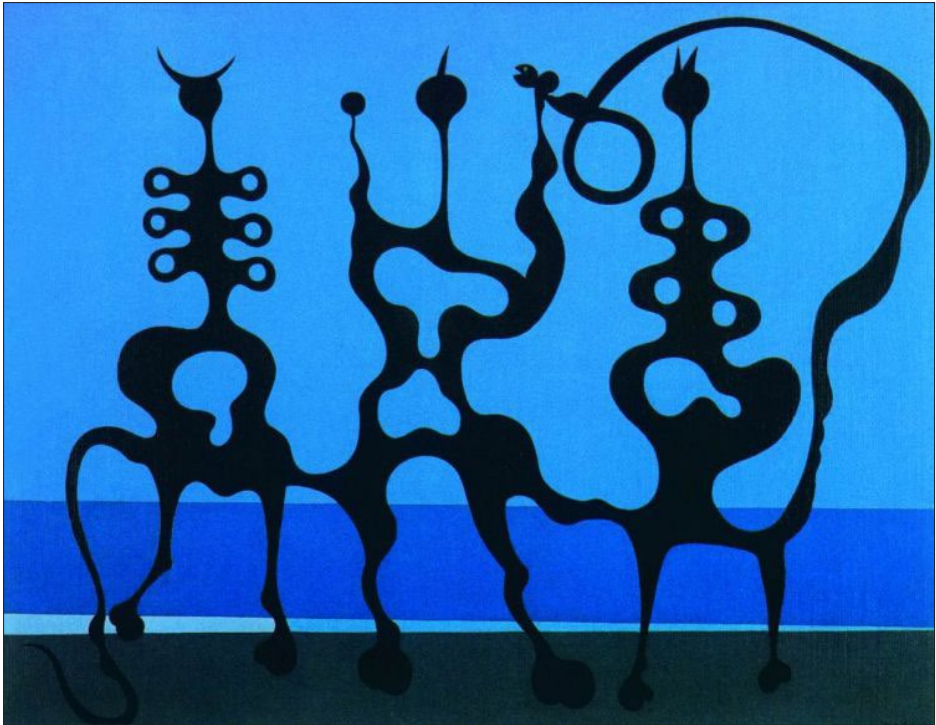
Hívtam Oktáviát a szobámba, majd én is bementem és elkezdtem felpakolni a bábukat a táblára. Amikor azonban nyílt az ajtó, nem ő lépett be, hanem Siberias. A kis ablakon át besütő fény egyenesen az arcába esett, amitől kissé összeszűkülött a szeme.

– Te meg mi az istenek haragját csinálsz?! – azzal a mozdulattal beljebb lépett, megragadta a karomat és felrántott ülő helyzetemből. Te egy nő vagy! Nincs más dolgod ebben a nyomorult életben, mint férjhez menni, fiúkat szülni és nem feldühíteni engem!

Szorított egyet a karomon, majd lelökött a földre. Keményen megütöttem magam, de még az utána következő fájdalmak se estek olyan rosszul, mint a szavai.

Drága Antoniusom, remélem, jól megy a sorod.

Örökké a te Aglented

MÁTYÁS CORVINÁI AZ OSZK-BAN

Mátyás király világhírű corvináit, a budai műhely alkotásait és más díszkódexeket mutatja be a február 9-ig (keddtől vasárnapig 9 és 18 óra között) látogatható kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban (1014 Budapest, Szent György tér 4-5-6. Budavári Palota F épület). A világ több pontjáról érkeztek különleges darabok, ennyi kötet egy helyen első alkalommal látható Magyarországon. (...)

Corvina Bibliotheca

A corvina-könyvtár Mátyás király és Beatrix királyné itáliai mintára megalkotott könyvtára volt. Ez a magyar középkori kultúrának az utolsó virágkorában, a reneszánsz végén, a XV. század közepén jött létre. A vatikáni könyvtár után a második legnagyobb gyűjtemény volt, nagyjából 2000-2500 kötetet foglalt magában. Ebből mára 220 corvina maradt fenn.

Ez a könyvtár elsősorban kódexekből áll. A kódex az a középkori könyv, amit kézzel írtak, amikor még nem volt könyvnyomtatás. A középkor végén, a XV. század közepén találják fel a könyvnyomtatást, azonban a nyomtatott könyvek nehezen találták meg az utat a reprezentatív uralkodói gyűjteményekbe, mert kezdetben még nem voltak olyan szépek, egyediek, nem feleltek meg egy uralkodói könyvtár elvárásainak.

A corvina olyan kódex, illetve nyomtatvány, amely bizonyíthatóan megfordult Mátyás király uralkodása alatt a budai udvarban. A „corvinus” latin melléknév, a corvus (holló) szóból származik. A Hunyadi család címerállata a holló volt, ebből képezték a hollós melléknevet. A corvina kifejezést a kódexekre vonatkoztatva csak később, a XIX. században használták. A holló jelkép megjelenik Mátyás címeiben és a corvinákon is. Az egész könyvtárat úgy emlegetjük, hogy Corvina Könyvtár, latin néven Corvina Bibliotheca.

Így készült a kódex

A kódexek készülhettek papírra, illetve pergamenre, állatbőrre is. A pergamen drágább volt, mint a papír, ezért a díszkódexeket inkább pergamenre készítették. Ezeket fatáblák közé szorították és bekötötték. A díszkódexeket különleges kötésekbe kötötték, a corvina-könyvtárban is sajátos, jól felismerhető kötésekbe kötötték, ezek vagy bársonykötések voltak, vörös

vagy lila bársony vagy aranyozott bőrkötés.

Általában egy évig tartott egy nagy díszkönyv elkészülése. A középkori kódexeken több mester dolgozott, a fázisokat különböző személyek végezték el. Egyvalaki megírta a szövegeket és vonalazott, ő volt a másoló, a scriptor; egy másik aranyozta, aki az aranyozómester volt; egy harmadik pedig mester kifestette, ő volt az illuminátor, a miniátor. A végén jött a könyvkötőmester, aki bekötötte. A miniátorok nevét nem ismerjük, csak a stílusuk alapján lehet beazonosítani őket

Corvina-ismertetőjegyek

A legfontosabb azonosítási jegy, mármint hogy corvináról van-e szó vagy nem, az két dolog: megtalálható rajta vagy benne Mátyás király címere és corvina-kötéssel látták el. A corvina-kötés sajátosan a királyi könyvtárra jellemző, aranyozott bőr vagy bársony.

Ha ezekből a corvina-ismertetőjegyekből valamelyik igaz rá, akkor könnyű beazonosítani. Azonban sok esetben csak másodlagos források segítségével lehet megállapítani egy-egy darabról, hogy az megjárta a budai udvart. Mivel nincs rajtuk feltüntetve dátum, évszám és a keletkezés helye, nehéz az elemzés. A legfontosabb eszköz a stíluskritika, amikor az összehasonlítás módszerével élnek a kutatók. A kódex nagyon komplex tárgy, minden rétegét külön kell vizsgálni, a kötését, a pergamen anyagát, a vonalazási módot, az írásmódot, írástípust, ezután a díszítését.

Mátyás nemcsak Itáliából rendelte ezeket a pompás műveket, nemcsak firenzei műhelyek dolgoztak a magyar királynak, hanem Budán, a saját udvarában is létrehozott egy könyvkészítő műhelyt. Főleg itáliai mesterek érkeztek ide, ők végezték a kódexkészítés folyamatát. A kiállítás célja, hogy bemutassa ezt a nagyszerű vállalkozást, a budai műhely kialakulását, a királyi bibliotéka fejlődését. Az udvari könyvesházból egységes megjelenésű reneszánsz díszkönyvtár formálódott az évek során.

Antik szerzőktől a Thuróczy-krónikáig
 A tárlaton 65 kiállított kódexet látunk, amiből 51 a corvina, a többi 14 főleg főpapi díszkódex, illetve még két oklevél (címeres levél) és egy számadáskönyv is van. A budai műhely nemcsak a királyi könyvtár számára dolgozott, hanem a környezetében élő és a kormányzásban szerepet vállaló vagy az uralkodói adminisztrációban működő főpapok számára is teljesített megbízásokat, akik ugyanilyen díszkódexeket rendeltek a budai műhely mestereinél. A díszkódexek több helyről érkeztek a tárlatra, többek között Párizsból, Bécsből, Lipcseből, a Vatikáni könyvtárból, Torinóból és New Yorkból.

A corvina-könyvtár egy tudatosan létrehozott, nem szervesen fejlődő könyvtár volt, a korszak minden fontos művét igyekeztek összegyűjteni. Humanista jellegű könyvtár volt, fő részét a klasszikus ókori római és görög szerzők művei tették ki. Az antik szerzők műveit gyűjtötték görög és latin nyelven, eredetiben vagy fordításban. Kiegészíti ezt a csoportot az egyházatyák irodalma, Szent Ágoston, Szent Ambrus, Szent Jeromos munkái.

Az udvar kapcsolatban volt a korszak híres itáliai filozófusaival: nagyon érdekesek a korabeli, XV. századi humanista szerzők Mátyáshoz írott anyagai, amelyekből képet kapunk a király érdeklődéséről.

Ezek a következő témák: asztrológia, a filozófia, a hadtudomány, az építészet (Mátyásnak komoly építkezései voltak, érdekelte a kortárs építészet) és a magyar történelem.

A Thuróczy János-féle A magyarok krónikája a magyarok történetét a kezdetektől Bécs-újhely 1487-es bevételéig tárgyalja. Egy itáliai humanista szerző, Ransanus corvinájában található a magyar történelem rövid foglalata.

Liturgikus kódexek is voltak, ilyen a Mátyás-gradualé, amit a királyi kápolnában használtak, az ünnepek és vasárnapok szerint változó szentmisék énekeit, kottáit tartalmazza ez a gazdagon díszített corvina. Megtalálhatók bibliai, zsoltároskönyvek, például Beatrix királyné zsoltároskönyve, amely szintén a budai műhelynek a pompázatos terméke. Erről az utóbbi néhány évben sikerült bizonyítani, hogy Budán készült.

Egészen különleges darabok vannak a főpapi díszkódexeken belül, fontos megemlíteni Kálmáncsehi Domonkos székesfehérvári nagyprépost breviáriumát és missalét, ami a magyar középkor egyik legszebb kéziratos emléke. Papi imakönyv és misekönyv volt egyben, amit a főpap az utazásai során használt. A budai műhely egyik csúcscarabja a Cassianus-corvina. (...)

Virtuális corvinák

A könyvnek sok oldala van, de a kiállításon csak azt a kettőt lehet látni, ahol kinyitották. Az olvasók digitális módon az egész kódexet tudják lapozni, akár otthonról is böngészhetik a corvinákat. A megújult corvina-honlapon, a Bibliotheca Corvina Virtualison digitális formában valamennyi Magyarországon őrzött corvina megtekinthető.

Dabasi H. Kinga

Forrás. http://pestbuda.hu/cikk/20190111_corvina_konyvtar_budai_muhely_kiallitas?fbclid=IwAR2LbRpn8sOwNijVZ1wn20ugg8RZNVVKEGFTs-2IcXi6E5kIb2kreMdge8

A 2018-AS ÉV SZAVAI

A Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda 2010 óta minden év végén kihirdeti az előző év szavait. A 2018-as évre nézve a következők.

Az év szava: **gasztroforradalom**

(Veszelszki Ágnes gondolatai) A főzős műsorok, a változatos szakácskönyvek, a kulináris utazások, az együttfőzés mint közös program, a gasztronómiai élmény mint társasági beszédtema mind-mind azt bizonyítják, hogy az étel és az étkezés szinte forradalmi szerepnevekedésének vagyunk a szemtanúi. Az étkezési kultúra, a gasztronómia egyre több helyütt számít művészetnek, a televíziós főzőműsorok a korábbi mellőzött helyről főműsoridőbe kerültek, új (nevű) foglalkozások alakultak ki (gasztroesztéta, gasztroblogger, gasztrofotós, food stylist), a gasztroszemélyiségekből akár (világ) sztárok is válhatnak. Ahogyan a médiában szereplők főznek, ahogyan az étellel bánnak, hatással van a hétköznapi szakácsok életére is, és sokak számára már követendő eszményé vált. A jelenség magyarázatként a téma kutatói egyrészt a fogyasztói társadalom kiteljesedését, másrészt pedig a polgári élet iránti nosztalgiát szokták említeni.

Szavazatot kapott még: aszfaltpárt, okos- előtagú szavak, pl. okosodó otthon, önzetű autó.

Az év antiszava: **élménylőtér**

(Balogh F. András indoklása) Somogyban bukkantunk erre a furcsa szóképződeményre: élménylőtér. Antiszó, mert az összetett szó két tagja tökéletes ellentétet mutat: az élmény pozitív jelenség (igaz, ma már mindenki élményt hajszol), a ló-

tér viszont a fegyverhasználatra készít fel, amihez az emberölés képzete társul, tehát teljesen negatív érzelmeket kelt. Az élménylőtér megnevezés hasonlít a sokat ostorozott békeharc kifejezésre. A béke és a harc ugyanis nem férnek meg egy szóban. Az akár emberöléshez vezető gyakorlatozó tevékenységet – még ha az közérdeket is szolgál – élménynek nevezni nem pusztán olcsó nyelvi divat, hanem emberellenes. A megnevezésből teljességgel hiányzik a humánus, az együttérzés, és az ember iránti tisztelet. Lám, ide vezet a sulykolt nyelvi divat: élményfürdő, látványpékség, élményfőzde..., élménylőtér. Vajon holnap lesz élménytemető is? Érdeemes lenne megálljt parancsolni az efféle otrombaságoknak!

Helyezést ért el: kamupárt, támadáscunami, figyelemgazdaság, mellbimbótapsz, embersétáltatás, hájfel fogó bugyi, influencer.

Az év ifjúsági szava: **mulatási**

(Balázs Géza véleménye) „Mindenkiből bulibáró, valamennyien szeretünk mulatni. Aki eljön a koncertünkre és meghallgat minket, szerintem mind azért jön, mert szeret bulizni. Ez a közös bennük: a mulatási” – nyilatkozta Kis Grófi, a fiatal énekes. A szó jelentése egy, a bulizásra, tánagra, zenére, evés-ivásra utaló hajlandóság, életérzés, másként: a partihangulat. A néhány éve felbukkant mulatási szó nyelvtanilag szokatlan. Látszólag melléknév, mondatbeli szerepe alapján azonban főnév. Bár nem ritka, hogy egy melléknév a jelzői szerkezetből a jelzett szó jelentését fölveszi, a mulatási esetben nehéz megmondani, mi a hiányzó főnév: nóta? kedv?

idő? hangulat? Úgy is vélhetjük, hogy felszólítást tartalmaz: mulassunk! Eleinte tréfásan, esetleg gúnyolódva további szavakat is alkottak a mintájára: veretési, csapatási, nyelési, bulizási, cigizési, tanulási (utóbbiak jelentése talán ez: 'Menjünk ki cigizni!', 'Tanuljunk!'). Az egyszerű szóalkotás, a mulatási egy szócsalád – nyelvta- nilag és esztétikailag kifogásolható – min- taadó szava lett. Így az év antiszava is le- hetne.

További javaslatok voltak: zs-listás, zsír- kutya.

Az év költői szava: sárga kankalin

(Balogh F. András méltatása) Kányádi Sándor emelte be ezt a költői képet a köz- tudatba híres versével, amelyben a halot- taitól búcsúzik:

Fekete pohárban
sárga kankalin.

Sokasodnak
a halottaim.

Anyám volt az első
sárga kankalin.

Gyűlnek, egyre gyűlnek
a halottaim. –

Nem fér a pohárba
már a kankalin.

Most mi búcsúzunk tőle, de nem csak tőle, hanem attól az író- és költőgeneráci- ótól, amelyik a sötét 20. században meg- találta a szó erejét és varázsát, valamint megfogalmazta az elmúlt század fájdalmát és örömét. A 2016. esztendőben szinte egyszerre ment el Kertész Imre, Esterházy Péter és Csoóri Sándor, majd 2018-ban el- távozott az utolsó nagy öreg is, Kányádi Sándor. Velük lezárult a magyar iroda- lombban az a 20. század, amely az embe- ri történelem mélypontját képezte: talán e

mélypont ellensúlyozására jöttek létre az írott szó remekművei és a csodálatos köl- tői életutak.

Javaslat volt még: tarkázó asszony.

Kiválasztás és szavazás: Magyar Nyelv- stratégiai Kutatócsoport, Magyar Nyel- vi Szolgáltató Iroda. www.e-nyelv.hu. A 2010–2015. közötti időszak év szavai megtalálhatók a Jelentés a magyar nyelvről 2010-2015. című kötetben.

Forrás: http://www.e-nyelv.hu/2019-01-08/az-ev-szavai-2018/?fbclid=IwAR3LD6nVvByBgFx5t7uNytCoTrQ3zj_b-BBijv-1hj8GWhrIY737spfN4MA

IRODALMI HÁZIVERSENY

A BEADÁS HATÁRIDEJE: 2019. FEBRUÁR 4., HÉTFŐ

1. Az alábbi kortárs versrészleteknek kik a szerzői? (7 pont)

1. van egy ország

ahol lakom

semmi ágán

lógó flakon

van egy város

ahol élek

ahány test

épp annyi lélek

Erdős Virág, Kemény Lili, Zalán Tibor

2. Toll fut, futol, leszen papírdal,

lapszéle él, húsodba irdal,

lovatlanul lovagi torna,

a tortakésen vércsatorna.

Toll fut, futol, zizeg a rostoll,

masé leszel majd papirostól

Parti Nagy Lajos, Rakovszky Zsuzsa, Spiró György

3. A jövő ott van valahol a szerelvény csuklóján túl, puha, sötét kanyar: beláthatatlan.

De lassan úgyis vége, kivonják a forgalomból

ezeket a rozsdás napokat is, én pedig

egyedül ébredek majd a remízben

Lackfi János, Tóth Krisztina, Závada Péter

4. Este,

alföldi tanya,

a tanya udvara,

az udvaron eperfa,

az eperfán tyúkok,

az eperfa alatt asztal,

az asztalnál a gazda családja és én,

távol halk mennydörgésmoraj

Oravecz Imre, Szabó T. Anna, Térey János

5. Csak egzisztencialitást!

És nem, hogy semmi mást.

A más már mindig máshoz van,

s a nem-máshoz már máshogy van.

Nem, hogy mondani akarjak,

csak hogy akarni, semmi mást.

Kemény Zsófia, Petri György. Tandori Dezső

6. A hatalmas, néma H-nál

futottunk akkor össze

(kórházba rohantam éppen,

a műtét előtt apámhoz),

a hatalmas, néma H-nál,

a járdaszélen álltunk.

Kántor Péter, Karafiáth Orsolya, Kemény István

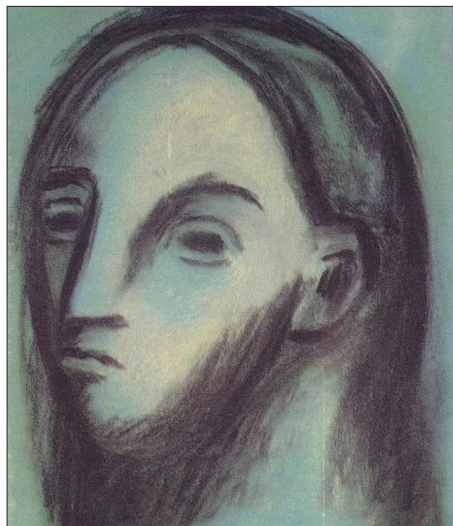
7. S míg kattog egyre távolabb

haladva lent a metró,

halkan kattog a bőr alatt

az ember szíve dettó.

Kukorely Endre, Tolnai Ottó, Varró Dániel

II. Igaz vagy hamis? (14 pont)

1. A nebáncsvirág növény is, ember is lehet.
2. A cimbalmot pengetni kell.
3. A dalárda rendszerint nőkből áll.
4. A csúz tud repülni.
5. A dúcban galambok laknak.
6. A dúvad ember is lehet.
7. A dzsunkának nincs vitrolája.
8. Az eklézsia egyházi gyülekezet.
9. A fiákert egy ló húzza.
10. A ripők színházban dolgozik.
11. A nekrológ elhunyt emberekről szól.
12. A monográfia egy témáról szól.
13. Az evangélisták hárman voltak.
14. A zsiszik élőlény.

III. Kinek mely művét idézik meg az alábbi sorok? (14 pont)

1. „A kéziratok nem égnek el.”

Oroszországban születtem az 1900-as évek első felében, orosz tollból, hogy az író legnagyobb műve lehessen. Magamba foglaltam a csodás Margaritát, a megtestesült nőiességet, s a hatalmas gépezet mesztérét.

2. „A háború a legnagyobb örültség, amit az ember valaha kitalált.”

„– Rendben van, táncolok veled – mondta Luciana, mielőtt Yossarian egyáltalán megszólalhatott volna. – De nem hagyom, hogy lefeküdj velem.

– Ki kért rá? – kérdezte Yossarian.

– Nem akarsz lefeküdni velem? – kiáltott fel meglepetten.

– Nem akarok táncolni veled.”

3. Amir s Hasszan, két ellentét, egy gyerekkor. Boldog, vidám élet, melyet egy szörnyű esemény tesz tönkre. Cserbenhagyás. Hiába történt régen, a büntudat mardossa szíved. Térj vissza Afganisztánba, hogy jóvá tedd hibádat, Amir.

4. Festőként s feltalálóként maradtam meg

az utókornak. Polihisztorként marandót alkottam. Gépek sokaságát találtam fel, valamint szakértője voltam az anatómiának. Embertani ábrázolásaim a jelen korokig példaként szolgálnak a művészvilágban.

Kiről szólhat az a könyv, amelyben a fenti sorokat vallotta magáról a címszereplő?

5. Mersz szeretni? Akár az életed árán is? Mersz hinni aranylő szemeinek, biztonságérzetének?

Mersz mellette lenni, még ha az életeddel játszol is? Megmentett. Titokzatos, szeszélyes, félelmet keltő, mégis biztonságérzetet ad. Neve akár egy ódivatú regény hősnéne neve lehetne. Mersz hinni a legendák beteljesülésében, melyek egy napon megélevenednek?

6. Erősebb és tömörebb címet, amely élesekben foglalná össze regénye szemléletmódját és vízióját, nem adhatott vol-

na művének a szerző. A regény arra vállalkozik, hogy a tizenkettedik kerületi nyilasok történetéhez, tetteihez, melyekről több-kevesebb tény ismerünk (ki többet, ki kevesebbet), a lehető legközelebb vigyen, szemléltethetővé tegye az alakokat, eseményeket, folyamatokat. Testközelből. E szándék, a testközelnek az irodalom által való megteremtése a mű nagy vállalkozása. A szerző oda visz, ahova nem akarjuk. A kiváló pályatárs, Németh Gábor azt nyilatkozta: „A könyvhétre megjelenik XY új regénye, amelynek szerintem fel kellene robbantania az egész irodalmi életet.” De szép is lenne. Mert ha így történné, az ékesen bizonyítaná egyebek mellett azt is, hogy igenis létezik még Magyarországon valamiféle társadalom.

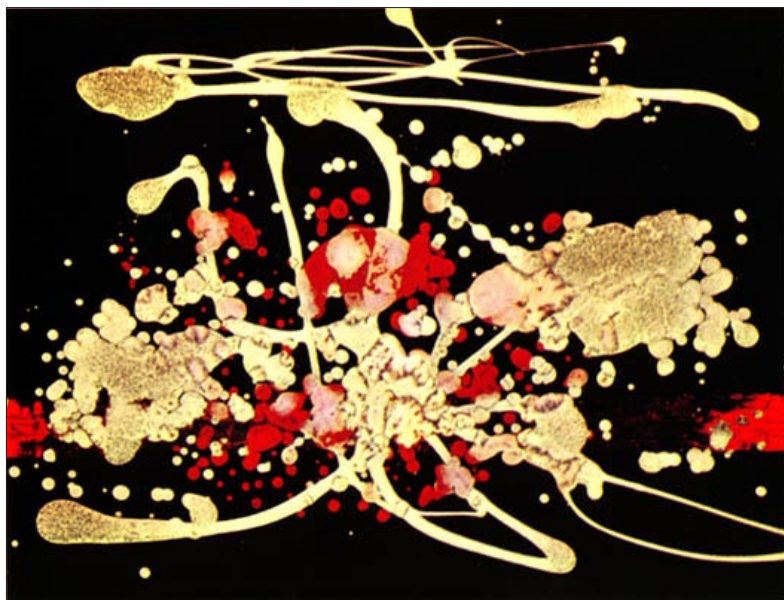
7. Japán szerző sikerkönyve: az első kiadás összes példánya a megjelenése napján elkel, majd egy hónapon belül elérte az egymillió példányszámot. A regény címe szójáték, az címben szereplő szám japán

kiejtésével játszik, miközben utal egy Indiában született angol író világhírű regényére. Az egymás alternatív univerzumában játszódó történetek az egyén és az átláthatatlan rendszer konfliktusát fedik föl igen erős társadalomkritikai felhanggal, gyilkossággal, erőszakkal, történelmi, vallási adalékokkal övezve, de a család és szerelem sem maradt ki ebből a háromkötetes nagyregényből.

IV. Melyik írásmód a helyes? (6 pont)

Írj középre 1-est, ha az első, 2-est, ha a második, x-et, ha mindkét alak korrekt!

a	kiált		kiállt
b	elől		elől
c	%-al		%-kal
d	dicsér		dícsér
e	muszaj		muszály
f	játszanak	x	játsszanak

JANUÁRI POLI-LOGI

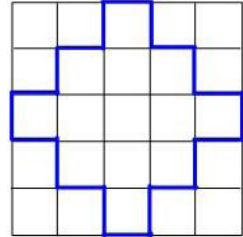
1. Galambposta

15 darab postagalamb van egy galambdúcban: 7 szürke, 5 barna és 3 fehér.

- Legalább hány galamb repülhetett ki a dúcból, ha mindegyik fajtából legalább egy kirepült?
- Legalább hány galambnak kell kirepülnie a galambdúcból ahhoz, hogy biztosan legyen a kirepültek között 4 egyforma színű?

2. Bűvös négyzet

A képen látható négyzetbe úgy kell beírni 1-től 25-ig a számokat, hogy minden sorban, oszlopban és átló mentén lévő számok összege ugyanannyi legyen, ÉS a vastag vonalon belül csak páratlan, azon kívül csak páros számok lehetnek. (Tipp: a középpontos szimmetria segít.)

3. Kirándulás

Egy turista 80 kilométert gyalogolt. Ha naponta 4 km-rel kevesebbet tett volna meg, akkor útja egy nappal tovább tartott volna. Hány kilométert tett meg eredetileg naponta?

4. Gondoltam egy számra

Miklósnak ki kell találnia a többiek által gondolt számot. A következőket mondták neki a többiek: Aladár: A gondolt szám a 21.

Balázs: A gondolt szám prímszám.

Csongor: A gondolt szám páros.

Dénes: A gondolt szám a 25.

Kiderült, hogy Aladár és Balázs közül csak az egyikük mondott igazat, illetve Csongor és Dénes közül is csak az egyikük mondott igazat. Melyik számra gondoltak?

5. 50 lépés

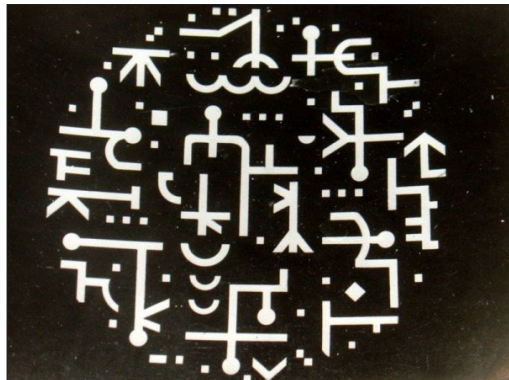
A táblára felírtunk 50 darab nullát, majd az első lépésben mindegyikhez hozzáadtunk 1-et. A második lépésben minden második számhoz adunk hozzá 1-et. A harmadik lépésben minden harmadik számhoz adunk hozzá 1-et és így tovább. A 50-edik lépés után hány 2-es szerepel a táblán?

A megfejtéseket Kováts Livia várja 2019. február 4., hétfőig.

Az összesen 6 feladatból

(1/a, 1/b, 2., 3., 4., 5.)

négyet kell helyesen megoldani a jeleshez.

DRAGOMÁN GYÖRGY: KORREKTÚRA (A FÉNYES JÖVŐ CÍMŰ SCI-FI SOROZATBÓL)

A földönkívüli egy füstölgő fekete-égszínkék kapszula mellett térdelt négykézláb a játszótér közepén, és éppen özvegy Vencelné szálkásszűrő tacsksóját próbálta egészben lenyelni.

Egész jól ment neki, tulajdonképpen már csak Jeromos farka állt ki a szájából. Özvegy Vencelné a botjával püfölte közben teljes erejéből, de teljesen eredménytelenül.

A földönkívüli mozdított egyet a fején, a tacsó eltűnt a torkában, a földönkívüli, mint egy szál spagettit, úgy szívta be a kutya pórázát, cuppantott is egyet hozzá, aztán hirtelen mintha köhögne, egész teste rázkódni és remegni kezdett, egy nagy böffentés kíséretében özvegy Vencelné lába elé köpte szegény Jeromos nyakörvét és pórázát.

– Elnézést – mondta, és egyik mancsával kikapta özvegy Vencelné kezéből és messzire hajította a botot –, hálás lennék, ha nem ütlegetne tovább.

A földönkívüli leginkább egy vízilófejű, igen kövér orángutánra hasonlított, éppen csak a bundája volt vakítóan citromsárga.

– De hát ön megette a kutyámat – özvegy Vencelné hangjából csak úgy áradt a fagyos rosszallás.

– Hosszú volt az út – szabadkozott a földönkívüli –, nagyon hiányzott már a protein.

– Szegény Jeromos – özvegy Vencelné a cipője orrával óvatosan megérintette a nyálkás pórázát. – Engem is meg fog enni? – kérdezte.

– Azért annyira nem jövök messziről – mondta a földönkívüli.

– Szégyellje magát – mondta Vencelné. – Még jó, hogy szegény uram nem érthette ezt meg. Hogy hitt szegény az intergalaktikus civilizációban, a jóindulatú, bölcs idegenekben! Nem tudom, hogy viselte volna, ha megtudja, hogy a földönkívüliek kutyazabáló nyegle majmok.

– Irigylem a férje idealizmusát – a földönkívüli felegyenesedett, legalább két és fél méter magas volt, özvegy Vencelné csak ekkor vette észre a bundájába nyírt spirálmin tákat, a szürkés bőr elegáns kontrasztot alkotott a sárga szőrrel. – Mi volt a foglalkozása?

– Fizikus volt szegény.

– Gondolhattam volna – a földönkívüli elfordult, odament a kapszulához, kotorászni kezdett benne.

Özvegy Vencelné hirtelen megérezte a fáradságot a lábában. – Fiatalember, vagy minek szólíthatom – kiáltott oda a földönkívülinek, – megtenné, hogy visszahozza a botomat? Anélkül nem hiszem, hogy haza tudnék menni.

A földönkívüli kiemelte a fejét a kapszulából, a játszótér túlsó oldalán, a kanadai juhar koronájába ékelődött botra nézett, aztán vissza özvegy Vencelnére. – Fölösleges.

Úgyse érne haza – mondta barátságosan.

– Ezt hogy érti?

– Kábé öt és fél perc múlva megszűnik az egész emberi civilizáció.

Özvegy Vencelné lábaiba fájdalom nyilallt, úgy érezte, mintha bokáig süllyedt volna a

hideg földre.

– Űstökös? – kérdezte.

A földönkívüli egy ugrással előtte termett: – Nem, nem, én fogom megsemmisíteni. Ezzel itt. – Vencelné elé tartotta a mancsát, egy kókuszdiónyi fémgombolyag-szerűség volt a tenyerében.

Özvegy Vencelné a gombolyagot alkotó fémszalagra írt érthetetlen jeleket nézte, úgy tette fel a kérdést: – Azért, mert végtelen önzésünkkel kis híján elpusztítottuk a bolygót, és ottobán használtuk az erőforrásokat?

– Honnan szedi ezt a marhaságot?

– Szegény férjem mondogatta gyakran.

A földönkívüli megrázta a

fejét: – Hát nem viccelt, amikor azt mondta, hogy idealista volt. Nem, tudtommal szó sincs ilyesmiről.

– De akkor miért?

A földönkívüli vállat vont, közben két kézzel csavargatni kezdte a gombolyagot. A gombolyag baljósan nyekergett és recsegett. – Nem mindegy magának? Nézze egy kicsit a naplementét, gondolja végig az életét meg ilyenek, ne mind szekírozson, nem olyan könnyű beállítani ezt az ízét.

– De én tudni akarom. Jogom van hozzá.

A földönkívüli válasz helyett tovább csavargatta és rázogatta a recsegő gömböt, abban végre kattant valami, halványfehéres fény szivárgott a felület résein. – Na végre – a földönkívüli a homokozóba dobta a gömböt, elégedetten összedörzsölte a mancsait.

Özvegy Vencelné akkor maga számára is váratlanul megragadta a földönkívüli karját. – El kell mondania. Nagyon kérem – mondta.

A földönkívüli a villogó gömbre nézett, sóhajtásszerű hangot adott ki, aztán a földre huppant, így pont özvegy Vencelné arca mellé került az arca. – Na jó, megpróbálok elmagyarázni – mondta. – Készül egy úgynevezett galaktikus enciklopédia, az egész ismert világ leírását tartalmazza, több százezer éve dolgozunk rajta, és a jövő héten fogjuk átadni a nagyközönségnek. Most végezzük az utolsó simításokat, ellenőrizzük az utolsó tényeket – elhallgatott, megvakarta fülét. – A Földről, sőt az egész Tejútól azt írjuk, hogy nincsen benne értelmes élet. A felmérő, akit kiküldött a cég, harmincezer éve

járt erre, és ezt írta a jelentésében.

– De hát ez nyilvánvaló hazugság – özvegy Vencelné hangjába egy pillanatra visszatért a kezdeti harag.

– Hát igen – a földönkívüli megértően bólintott –, valószínűleg el se jött ideig egyáltalán, csak hasraütésre beírta, hogy nincs, aztán kész.

– És nem lehetne kijavítani?

A földönkívüli zavartan megrázta a fejét. – Magán a szövegen sajnos nem lehet változtatni. Ez nem ilyen digitális vacak. Ez egy kézzel készült irdatlan nagy, óriásbolygó méretű, igen komplex hipergyémánt folyosócsomó, a falaira van vésve a tudás. De a kiadó számára nagyon fontos, hogy ne legyen benne ténybeli tévedés. Úgyhogy ez a megoldás született – a villogó fémgombolyag felé biccentett.

Özvegy Vencelné elengedte a földönkívüli karját, felnézett az alkony égre. – Micsoda idióta főnökei lehetnek. Hát nem szégyellik magukat?

A földönkívüli felállt, aztán már ott is volt a kapszulája mellett. Mielőtt beszállt volna, még özvegy Vencelnére nézett. – Ne engem kérdezzen – mondta. – Én csak egy egyszerű korrektor vagyok.

Forrás: <https://qubit.hu/2019/01/17/korrektura>

BENKŐ ILDIKÓ*: CSAK

úgy fogadni aki jön
 nyitott üres tenyérrel
 mint eget a föld
 szeretni csak mert ő takar
 jégesőt villámokat
 talán nem tud lágy hóesést
 nem baj
 nem várni semmi
 mást
 csak amit
 öntudatlan ad
 nézd fölkavar
 szállong a por az avar
 kecses röptöd
 tőle tanultad
 nem madarak
 hanem
 férgek
 lazítanak
 helyet
 benned
 az
 é
 g
 n
 e
 k

Forrás: http://www.naputonline.hu/2019/01/02/benko-ildiko-csak/?fbclid=IwAR3-6YSAT2Ke-UWnHGDf0ymwi8Nw8FSbC6lp8E_Sh4xtowdK3pCkZZlHwrs

*Berkő Ildikó a 2017/18-as tanévben a Politechnikum egyik művészettanára volt.

CSAK TISZTA FORRÁSBÓL

KORNISS DEZSŐ-KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI GALÉRIÁBAN

A festőművész születésének 110. évfordulójára rendezett kiállítás azt mutatja be, hogy Korniss Dezső miként ötvözte a népművészetet a modernitással. A kezdeti bartóki gondolat szerint tiszta forrásból merítve alkotott egyszerre magyart és haladó európaiat.

A Magyar Nemzeti Galéria *Csak tiszta forrásból* című új tárlata csaknem 200 művet mutat be, egyedi nézőpontból ábrázolja a XX. századi magyar képzőművészet meghatározó alakjának, Korniss Dezsőnek az életművét. A kiállított művek magánygyűjteményekből és múzeumok anyagából származnak, többek között a Néprajzi Múzeumból.

A kiállítás megnyitóján Baán László, az intézmény főigazgatója hangsúlyozta, hogy ez egy átfogó, de nem életmű-kiállítás, ami nem mutatja be a művész teljes munkásságát, hanem egy fontos részét tanulmányozza: ahogy a festő a népi hagyományt újrafogalmazta a modernitás nyelvén. Ezzel az izgalmas installációval zárja az évet a Magyar Nemzeti Galéria.

A kiállítás kurátora Kolozsváry Mariann, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze végig vezette a látogatókat a tárlaton, áttekintést adott Korniss Dezső életéről,

művészetének periódusairól, az egyes alkotások születésének háttéréről.

Korniss Dezső Besztercén született 1908-ban, Beszterce-Naszód vármegyében, a régi Magyarország területén (ma Romániához tartozik a város). A fiatal pályakezdő Korniss Dezső 1930-ban olyan új művészeti irányra vágott, amely egyszerre modern és mégis egyedien magyar. Bartók művészetében a népi, a humánus és az európaiság tökéletes ötvözete csodálattal töltötte el. A bartóki párhuzamot akarta megteremteni a festészetben. A népművészet nyújtotta lehetőségek felhasználásával keresett formagyökereket a különleges, őszinte és haladó festészetéhez. A bartóki program alapján néprajzi gyűjtésben kezdett, de nem magát a népművészetet kutatta, és nem önmagában a motívumok érdekelték, hanem a forrást, az alapot kereste, amelyből kiindulva később megalapozta művészetének törvényszerűségeit.

Nem a folklórt ültette át a munkáiba, hanem az inspirációit szerezte onnan. Korniss több mint 50 éves munkásságát végigkíséri az új utak folyamatos keresése. Életművében drámai törések, egymásnak ellentmondani látszó alkotóperiódusok követik egymást.

A szentendrei korszak konstruktív szürrealista kompozícióinak, a kalligráfiáknak és

a szűrmotívumos képeknek a mestere ugyanaz a virtuóz festő. Egy szellemi mag azonban végig jelen volt művészetében, amely összeköti ezt a sokszínű életművet, ez pedig a megőrzött kezdeti bartóki gondolat, a szándék, hogy tiszta forrásból merítve alkosson egyszerre magyart és haladó európaiat.

Egy kiállítás képei

A kiállítás első termébe lépve Szentendre utcáján találjuk magunkat a falon lévő kép segítségével. Eredeti, autentikus szentendrei környezetet mutatnak a kivetített – 1930-as években készült – fekete-fehér képek.

A kiállítás tematikus egységekre van osztva, minden szekcióban az inspiráló motívumkincs sajátosságainak megfelelően látható az anyag. A tárlat szemlélteti, hogy az egyes alkotói korszakokban miként jelentek meg a népművészet és a kézművesség különböző elemei, ezek hogyan hatottak a szurreális képi világára.

A festmények mellett helyet kaptak olyan népművészeti tárgyak, amelyek ornamentális díszei meghatározták a festő motívumvilágát. Ilyen például a Miska-kancsó, cifraszűr, szőttesek és mintás szőnyegek.

A Szentendrei program

Az 1935 és 1945 közötti évek meghatározó formái Szentendréhez és Szigetmonostorhoz kötődnek.

Korniss Dezső 1931-ben Párizsból való hazatérte után kezdte kidolgozni a művészetben a „sajátos nemzeti talajból fakadó megoldást”, vagyis a Szentendrei programot. Programjának alap gondolata volt, hogy a modern magyar művészet megteremtése annak európaisága által képzelhető el. A népdal és a születő népiesség felé fordult Bartók művészetében ugyanazt a szellemi programot fedezte fel, hiszen „amit Bartók művészetében megvalósít, az nem kevesebb, mint Kelet és Nyugat nagy szintézise”. Egy magyar gyökerű modern festészetet szeretett volna kialakítani, ugyanúgy, mint ahogy Bartók Béla tette a zenében.

Hatására gyűjtőmunkába kezdett. Vissza akart térni az ősi forráshoz, a tisztaságot, egyszerűséget kereste. 1935-ben Vajda Lajossal el is kezdte a gyűjtőmunkát, Szentendrért és környékét alkalmas helynek találták erre. Korniss minden motívumot felhasznált, amely alkalmas volt képi átírásra: paraszti tárgyak motívumait, tájrézleteket, szerb és sváb motívumokat. A gyűjtött anyag alakpént szolgált új utakat kereső művészetükhöz.

A háború után

Az 1945 és 1949 közötti periódust az Európai Iskola művészcsoporthoz való tartozás határozza meg. Vajda Lajos 1941-ben meghalt, Korniss Dezsőt pedig behívták katonának, majd hadifogságba esett és csak 1945-ben szabadult.

Ekkor kezdődött második szentendrei korszaka, amelyben már nemcsak a tárgyi motívumok, hanem a tánc, a mozgás is foglalkoztatta. Amikor Korniss hazatért a háború-

ból, a pusztulás képei, az átélt borzalmak végérvényesen széttörték korábbi művészi világát. Új művein abszurd figurák, gonosz lények, szürrealista sárkány, groteszk szörnyek, ördögök jelentek meg. Képstruktúrája a geometrikus zártsága, képszervezés precizitása, homogén színek félelmetes vízió képét tárja elének.

Számára a tánc volt az ihlető forrás, hiszen modern művészetének létrehozásához az ősi forrást kutatta, az alapot, amit megtalált a népzene pentaton ritmusában és ugyanúgy a ritmust lekövető mozgásban, a táncban, amely a zenénél is ősbibb kifejezési forma. Az ebben az időszakban Korniss képein megjelenő rovarszerű, groteszk lények gyakran táncra perdülnek. Ebben a teremben láthatóak az 1930-as években készült táncfilmek, amit a Házasodik a tücsök című animációs film egészíti ki.

Ezeknek az éveknek a nagy összegző műve a Tücsöklakodalm (1948) című olajfestmény, amelyben a játékoság mellett a fájdalom, a háborúban átélt borzalmak emlékei is felbukkannak. A kép születését egy tragikus háborús élmény ihlette: Korniss a háború alatt átélt egy ütközetet, mely után egy napfényes mezőre ért, virágok, lepkék, tücskök bogarak békéjében. A végtelen csendben rádöbent, hogy a mezőt emberi hullák százai borítják.

Az Európai Iskola művészeti csoport, amit 1945-ben hoztak létre, a diktatúrában elenséges térbe került, elszigetelődött, tagjai szellemi emigrációba kényszerültek, saját otthonukban saját maguknak alkottak.

Ezekben az években festette a Táncoosok és a Laokoón című képeket. Korniss képi világát inspirálták a kopjafák, a népi textilek ornamentális mintái, vagy éppen a Miska-kancsó sematikus figurája.

Kalligráfia és cifraszűr

Az 1950-es évek második felének kalligráfiaiban felismerhetők a hímzett lepedővégek mintázata. Kolozsváry Mariann arról is beszélt, hogy az 1950-es években Korniss Dezső nagyon kevés kiállítási lehetőséghez jutott, rendkívül szerényen élt, a festékeken, vásznanon azonban sosem spórolt. Ebben az időszakban készítette a művész a kalligrafikus motívumokat felhasználó munkáit, majd a hatvanas évektől a cifraszűrök karakteres mintái, virágdíszei határozták meg Korniss festészetének formakincsét.

A népművészet olyan tiszta formákat őrzött meg, melynek segítségével új korszak nyílik a képzőművészetben. Korniss a szöttesek, az erdélyi festékes szőnyegek motívumvilágában talált újfajta lehetőséget. „Minden nagyon régi a művészetben, csak újra kell fogalmazni. Tradíciók nélkül nem lehet semmit sem csinálni, s ez magyar körülmények között csak a magyar népművészet lehet.”

Második szentendrei korszakában jelent meg Krisztus alakja. Megrendítő, expresszív műveiben Isten és az ember között közvetítő Megváltó mozdulatlan jelképe hol keresztre feszítve jelenik meg, hol csak maga a megfeszített test látható.

Absztrakt formák

Az 1970-es években a művész olyan képeket is festett, amiken a magyar zászló trikolórját használta alapanyagul. A zászlókra emlékeztető kompozíciók után a kereszt- vagy pajzsformákat alkalmazó absztrakt festészet világába jutunk el.

1975-ben Korniss megfogalmazta művészetének lényegét, egyfajta önmagával való számvetést készített. A festői redukció útjára lépett, a gazdag színskála két-három színre redukálódott. A művész lemondott a folklórból leszűrűt motívumok tradicionális jelentésköréről, az asszociációk jelentésgazdagságáról, s egy végtelen puritán, elvont, zárt plasztikai formát hozott létre.

A késői időszak nagy összegző műve az 1975-ös *Allegro Barbaro*, amely minden, Korniss Dezső számára akkor fontos motívumot egy nagyszabású kompozícióban egyesít.

Mester és tanítványai

Korniss Dezső a magyar művészettörténetben nemcsak kivételes utat járt be, hanem egyben útravalót is adott: alkotásai inspiráltak fiatalabb, pályakezdő művészeket.

Művészetétől inspirálva a hazai művészet jelentős képviselői indultak el az 1960-as években, akik a perifériára szorult népi kultúrák motívumait kapcsolták össze saját képi világukkal: Bak Imre, Csiky Tibor, Keserü Ilona, Nádler István. Mindegyikük személyes kapcsolatban is volt a mesterrel.

Korniss Dezső 1984-ben halt meg Budapesten. Élete utolsó képeinek bemutatásával nem záródik le a tárlat, hanem azt is ábrázolja, hogyan vitték tovább a művész örökségét a követői. Az ő alkotásaikból találunk egy válogatást a kiállítás utolsó termében.

A kiállítás a Magyar Nemzeti Galéria C épületében 2019. április 7-ig látható.

Dabasi H. Kinga

Forrás: http://pestbuda.hu/cikk/20181219_csak_tiszta_forrasbol_korniss_dezso_kiallitas_nyilt_a_nemzeti_galeriaban

A JANUÁRI POLIGRÁF ILLUSZTRÁCIÓIT
KORNISS DEZSŐ MUNKÁIBÓL VÁLOGATTAM.

A SZERK.

Mitől lesz valami igazán drámai? Mitől fog hatni egy történet? Mitől működhet a színpadon? Vajon mit jelent a színház a fiatalok számára? A dráma sűríti az életet. Annak a mikrokozmosznak, amit színpadra írunk, egy mindenki számára ismerős világot kell leképeznie. Felismerhetőnek lenni, mégis új dimenziókat teremteni. Karaktereket életre kelteni igazán izgalmas kaland, megszólalásra bírni, tetteket végre hajtani velük már felelősség. Programunk elsődleges célja, hogy az írásgyakorlaton keresztül egy olyan szemléletet is adjunk a diákoknak, amely eloszlatja azt a benyomást, hogy a színház és azon belül a színdarab egy távoli világból felsejlő árnyak múzeuma. Egy korszerű színházi szemléletet szeretnénk megismertetni a diákokkal, annak érdekében, hogy jobban megértsék a kortárs színházi alkotásokat is, és felhívjuk a fiatalok figyelmét a dráma megváltozott használatára/szerepére a színházi előadásokban. Mindezt gyakorlati feladatokkal tesszük, a program utolsó állomása egy felolvasó színházi előadás, a diákok jeleneteit színészek olvassák fel a Jurányi Házban.

A program 16. életévüket betöltött középiskolásoknak szól.

Időtartama: február 16 - május 11., összesen 40 tanóra

Jelentkezési és egyéb technikai információk, pontos időpontok, részvételi díj etc. az alábbi linken: <https://goo.gl/forms/8g2QtCdYYXp5h6G72>

A foglalkozássorozat két hétvégi, intenzív workshopkal indul – a tervek szerint egy esti színházi előadás látogatásával egybekötve. A további találkozók kéthetente lesznek szombat délelőttként a Jurányi Házban. Az utolsó alkalom felolvasó színház színészek bevonásával.

Az író-rendező Pass Andrea évekig Pintér Bélával, később Bodó Viktorral a Szputnyik Társulatban dolgozott. Háromszor nyerte el a *Staféta – Budapest a tehetséges fiatalokért* program pályázatát, és három alkalommal részesült az Örkény István drámaíró ösztöndíj támogatásában. Rendszeresen dolgozik fiatalokkal, színházi nevelési munkái is számos elismerésben részesültek. Jelenleg látható előadásai: *Napraforgó, Bebújós, A vezér, Újvilág, A vándorkutya, És jöttek a jószándékú emberek, Eltűnő ingerek.*

A SzínMűHely workshopokról:

Célunk a 21. századi újítások, új irányzatok, formák megértése. Az egyes workshopok a kortárs színházművészet egy-egy újabb irányával ismertetik meg a diákokat interaktív módon. A drámaíróműhely az első a 2019-es workshopsorozatban.

Szeretettel várunk!

SzínMűHely Alapítvány

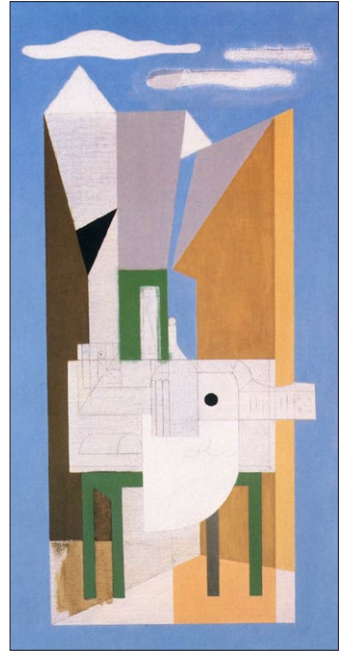
Aranyképek

- a görög dráma felépülése
- (A kart az ókori drámában) más néven a vén emberek karjának is hívják.
- Mindkét fél kiáll igaza mellett és egy fabatkát sem enged.
- Kreón nagyon gyorsan elvesztette életét, mert egy nagyon rossz döntést hozott.
- Karinthy szerkesztett a Nyugatnak.
- Csáth Géza Kosztolányi unokatestvére volt, aki öngyilkos lett, ettől Kosztolányinak lett egy jelentős mélypontja.
- [Levelek Iris koszorújából] Nem jellemzi a megszerkesztettség, bohém fellendülésből ír.
- Jónást egy szigeten teszik ki, itt találkozik a Ninivékkal.
- Késleltetés – ezzel ingerli az olvasót.
- [Édes Anna] gyilkossághoz folyamodik.
- Juhász Gyula: Pápai (!) lagzi
- A költő gyomatékosítja...
- Ezt ő is tudja, hogy ez így nem jó, mint ahogy én is tudom, hogy ez a doga sem jó, de a közös az bennünk, hogy egyikünk sem tud mit tenni ellene.
- Amúgy kimondottan jó ez a vers szerintem, ezért nem is értem, hogy miért nem tudok róla normálisan írni.
- A költő dühítőnek tartja olyan szinten, hogy a fogait csikorgatja.
- A jelenet nagyon jó munkát végez a karakterek motivációjának tisztázásában.
- Nekem és Zozónak is úgymond megszökött az eszmélete.
- Sóvárogtunk a szag után.
- Mély alomba merült.
- Mindig adsz segítséget, távpontot. (!)
- Szétdollároztam a képletet [informatikaórán].
- A néha megeső játék az óra végén frissítő hatással van rám.

Tartalom

Az IT januári üléséről	2
Erdei Erika januárban is sétált Pesten	5
Tamás Hanna ókori levele	8
Mátyás király korvináiról	10
A tavalyi év szavai	12
Irodalmi háziverseny	14
Poli-logi	17
Dragomán György: Korrektúra	18
Benkő Ildikó: Csak	21
A Korniss-kiállításról	22
Pass Andrea drámaíróműhelyéről	26
Aranyköpések	27

A FARSANGRÓL

A farsang hossza évről évre változik, mivel zárónapja a húsvét időpontjához kötődik. Vízkeresztől (január 6.) a húsvétot megelőző 40 napos nagyböjt kezdetéig, azaz hamvazószerdáig (idén március 6-ig) tart. Farsang a tavaszvárás pogánykori, igen változatos képet mutató ünnepeiből nőtt ki, gyakorlatilag a zajos mulatozás, a tréfacsinálás, bolondozás, eszem-iszom és az advent lezárulásával a párkeresés, udvarlás időszaka.

Magyarországon a farsangi szokások a középkorban honosodtak meg, és számos idegen nép hatása érvényesült bennük. A városi polgárság elsősorban a német hagyományokat vette át (erre utal az elnevezés is az olasz „carneval” helyett), míg az arisztokrácia körében az itáliai és francia szokások terjedtek inkább el. De fellelhetők pogány germán vagy éppen ókori görög, római motívumok is.

Maga a szó német eredetű, „faseln” jelentése fecsegni.

A Közgazdasági Politechnikum lapja

Felelős kiadó: Diósi Alojzia

Felelős és tördelő szerkesztő: Jakob Judit

Postacím: 1096 Budapest, Vendel utca 3.

e-mail: jjudit@poli.hu, internet: www.poli.hu, helyi hálózat: P:\poligraf

Készül az A-Z Buda CopyCAT Kft sokszorosító műhelyében